

Cursusbeschrijving jaar 3

Studiejaar 2025-2026

Voorwoord

In dit laatste cursusjaar ligt het zwaartepunt bij het project of de stage in de parochie van de kandidaat of bij een speciaal toegewezen werkbegeleider ter plekke. Het werken aan deze stage wordt ondersteund door coaching en intervisie. De coaching krijgt vorm in de werkbegeleiding van een van de leden van het pastoraal team van de betreffende parochie. Met hem of haar worden de activiteiten afgestemd en doorgesproken.

De intervisie krijgt vorm gedurende enkele cursusbijeenkomsten op het Ariënsinstituut in Utrecht. Deze begeleiding wil een bijdrage zijn aan het leren op de stageplaats. De bedoeling is dat de kandidaat projectmatig leert werken en al doende zijn of haar ervaringen leert te integreren met de kennis, de inzichten, de vaardigheden en de houdingen die eerder vanuit de opleiding zijn aangereikt. Daarnaast zal er aandacht zijn voor vaardigheden die voor een diaken of catecheet onmisbaar zijn in het omgaan met mensen, zoals luisteren, observeren, vormen van gespreksvoering, het werken in teamverband. Ten slotte is er ook aandacht voor de persoonlijke houding en ontwikkeling van de kandidaat.

NB Alle cursisten volgen de in de linker kolommen beschreven modules. De modules in de rechter kolommen worden alleen gevolgd door de diakenkandidaten.

Module 1

Intervisie

6 september 2025

Drs. E. Hogema

Leiderschap in de Missionaire Parochie

6 september 2025

Drs. M. Spruit

De Missionaire Parochie is inmiddels een begrip in katholiek Nederland. Ook het Aartsbisdom Utrecht zet volop in op missionaire geloofsgemeenschappen. Vanuit de opdracht van Jezus om mensen tot zijn leerling te maken, zijn we geroepen om onszelf toe te rusten hieraan gehoor te geven. Niet alleen vraagt deze ontwikkeling om een verandering van cultuur en alles wat we altijd vanzelfsprekend vonden, het vraagt ook om mensen met visie die – samen met de pastoor – leiding willen geven aan de parochie. Wat dit betekent voor mensen die zich op vrijwillige basis inzetten voor hun gemeenschap zal duidelijk worden in deze module.

Module 2

Theorie van de diaconie

20 september 2025

Drs. E. Hogema

Het kerkelijk spreken over diaconaat en diaconie heeft zijn wortels in het Nieuwe Testament. Vanuit het voorbeeld en de opdracht van Jezus zien we hoe de dienstbaarheid omgevormd wordt tot een basishouding voor iedere christen. In de loop van de eeuwen hebben christenen hun dienst jegens elkaar en de meest kwetsbaren telkens opnieuw vormgegeven in concrete activiteiten. Deze diaconie maakt ook deel uit van de kerntaken van de kerkgemeenschap. Deze module staat stil bij de theoretische achtergronden van de diaconie.

Intervisie

20 september 2025

Drs. E. Hogema

Module 3

Intervisie

15 november 2025

Drs. E. Hogema

Missionaire Parochie

15 november 2025

Rector E. Rozeman

Sinds enkele jaren is de Missionaire Parochie een bekende term in kerkelijk Nederland. Er hebben enkele landelijke conferenties plaatsgevonden en ook in het Aartsbisdom Utrecht is het komen tot missionaire geloofsgemeenschappen een speerpunt van beleid geworden. Wat bedoelen we precies met deze missionaire parochies? Waar gaan ze naartoe? Wat moet er veranderen? Over deze en vele andere vragen zal gedurende deze bijeenkomst worden nagedacht.

Module 2b

Homiletiek 1

4 oktober 2025

Pater M.D. Magielse, OP

Een diaken is ook geroepen voor de verkondiging. De homilie neemt in deze verkondiging een belangrijke rol in. Het doel van deze bijeenkomst is om de criteria voor de homilie te ontdekken, die voortkomen uit de bepalingen van het Tweede Vaticaans Concilie en het Homiletisch Directorium (2014). Ook worden de deelnemers vertrouwd gemaakt met de praktijk van het preken en de technische en inhoudelijke criteria waaraan een goede homilie moet voldoen.

Diaken zijn vandaag

4 oktober 2025

Prof. dr. W. Kremer

Het permanent diaconaat in het Aartsbisdom Utrecht wordt uitgeoefend naast een profaan beroep. Dat betekent dat er goed gekeken moet worden naar een juiste balans tussen privéleven, beroep en pastorale activiteiten. Deze bijeenkomst wil helpen te ontdekken hoe hierin keuzes gemaakt kunnen worden.

Module 3b

Diaken en liturgie

13 december 2025

Drs. P. Kuipers

Naast het dienstwerk van de verkondiging en van de diaconale liefdeswerken vervult de diaken ook een eigen rol in de liturgie. Het is voor een diaken belangrijk om te weten wat zijn assisteren in de liturgie precies behelst en wat er van hem verwacht mag worden. Voor deze bijeenkomst wordt gebruik gemaakt van 'Diaconale assistentie tijdens de Eucharistie' van J. Hermans (2011), uitgegeven in de reek Liturgische Handreikingen (NRL).

Homiletiek 2

13 december 2025

Pater M.D. Magielse, OP

Deze bijeenkomst is een vervolg op Homiletiek 1, waarbij gekeken wordt naar preken die door de cursisten zelf zijn geschreven.

Module 4

Beleid Aartsbisdom en zending

21 februari 2026

Willem Jacobus kardinaal Eijk

Een diaken wordt gewijd en daarmee geïncardineerd (opgenomen) in de geestelijkheid van het bisdom. Dat brengt een bijzondere sacramentele band tot stand met de bisschop van het betreffende bisdom. Een catecheet of een diaconaal assistent kan een zending ontvangen van de aartsbisschop om met diens mandaat in de parochie werkzaam te zijn. Kardinaal Eijk wil in deze bijeenkomst met de cursisten in gesprek gaan over enkele centrale onderdelen van het beleid van het Aartsbisdom Utrecht en over de inhoudelijke betekenis van de zending die men kan ontvangen.

Intervisie

21 februari 2026

Drs. E. Hogema

Module 5

Intervisie

9 mei 2026

Drs. E. Hogema

Evangelisatie en catechese

9 mei 2026

Drs. P. Kuipers

Catechese is een wezenlijk onderdeel van het pastoraat van de toekomst. Daarom wil het Aartsbisdom Utrecht ook mensen vormen om daar een bijdrage aan te leveren. Toch gaat er traditiegetrouw nog iets aan vooraf: de evangelisatie. Dit is het proces van eerste kennismaking met de persoon van Jezus Christus. Over catechese en evangelisatie zullen we met elkaar in gesprek gaan.

Module 4b

Directorium Permanent Diakens

18 april 2026

Rector E. Rozeman

Aan de hand van het 'Directorium voor de Permanent Diakens' willen we aandacht geven aan het (geestelijk) leven en werken van de permanent diaken. Hierbij komen thema's aan de orde als: de spiritualiteit van de diaken, het functioneren van de diaken in de liturgie en in het parochiepastoraat, maar ook de beschikbaarheid van de permanente diaken naast gezin en werk.

Module 6

Gedragscode Pastoraat

23 mei 2026

Mgr. Th. Hoogenboom

De Kerk als geloofsgemeenschap en als organisatie dient een voorbeeld van sociale veiligheid te zijn. De Gedragscode Pastoraat biedt een kader waarin die sociale veiligheid centraal staat en deze bevat concrete normen als handleiding voor behoorlijk gedrag in pastorale situaties. Het is de verantwoordelijkheid van degenen voor wie de Gedragscode geldt om in alle relaties waarin zij pastorale zorg verlenen alsmede in alle daaraan gerelateerde relaties duidelijke en juiste grenzen te stellen en te bewaren.

Module 7

Presentatie projecten en afronding

13 juni 2026

Drs. E. Hogema

Op deze laatste dag presenteren enkele cursisten hun eindverslag aan de opleidingsstaf en aan elkaar. Zij laten zien hoe hun project eruitzag en wat ze tijdens hun stage hebben gedaan, maar vooral wat ze hebben geleerd en hoe ze zichzelf als toegeruste vrijwilliger hebben ontwikkeld. De dag en daarmee ook de opleiding wordt feestelijk afgesloten met het uitreiken van het getuigschrift aan de cursisten.